

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Wolvertemsesteenweg te Merchtem

**Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont**

**Tienen 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Wolvertemsesteenweg te Merchtem

**Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont**

**Tienen 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Wolvertemsesteenweg te Merchtem

Initiatiefnemer:	Matexi Projects nv
Projectleiding:	Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst & Laurane Dupont
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Initiatiefnemer: **Matexi Projects nv**

Erkend archeoloog: Vanessa Vander Ginst (OE/ERK/Archeoloog/2015/00030)
Studiebureau Archeologie bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00002)

Locatie: Merchtem, Wolvertemsesteenweg (fig. 2.1)

Bounding box: punt 1: x= 140816, y= 182982
punt 2: x= 141081, y= 183246

Merchtem, Afd. 2, sectie H, percelen 580S,580Y, 581D, 583K2, 583H2, 583A3, 582S, 582R en 583W2.

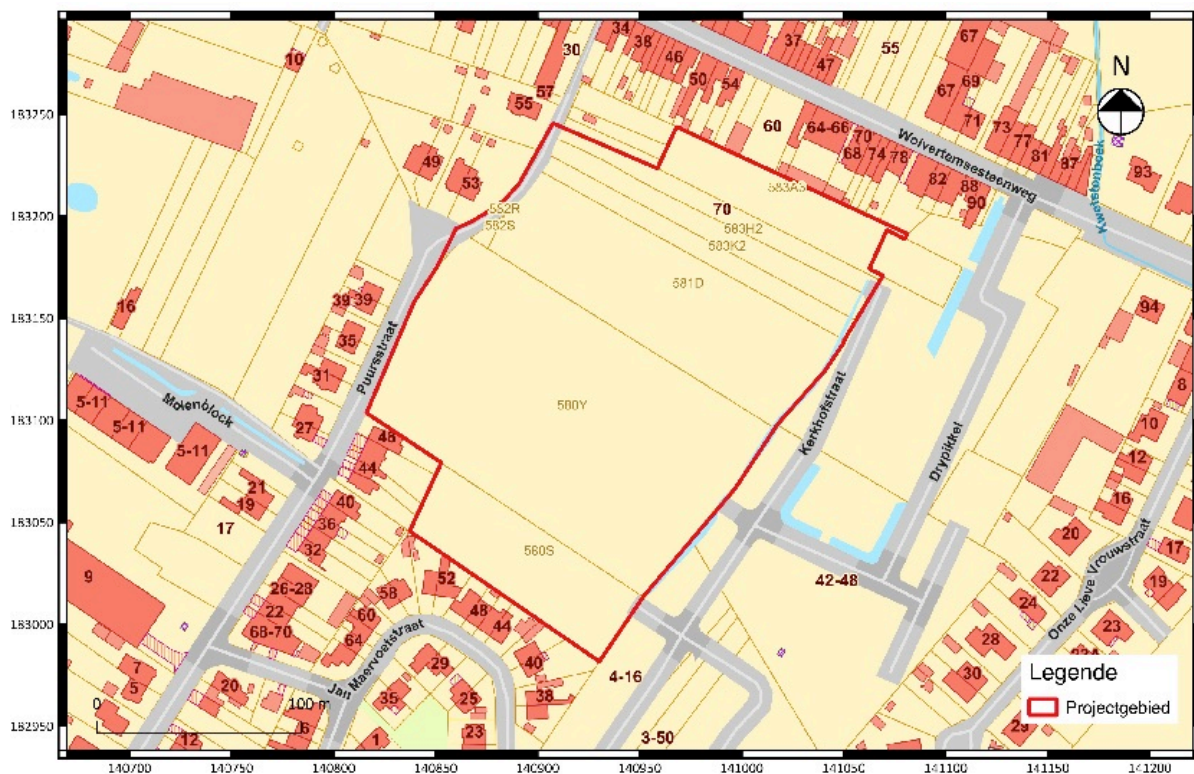

Fig. 2.1: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

2.2 Gemotiveerd advies

De initiatiefnemer plant een verkavelingsaanvraag ten behoeve van 82 bouwloten en een wegenis. Aangezien het om een verkaveling gaat, dient het volledige terrein te worden beschouwd als een zone waar het bodemarchief wordt bedreigd.

Op basis van de verzamelde aardkundige en historische gegevens kan het projectgebied gesitueerd worden in het oosten van de dorpskern van Merchtem, dat vermoedelijk ontstond als handelscentrum langsheen een Romeinse heirbaan. Historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw tonen het projectgebied steeds als akkerland waardoor er wellicht geen tot weinig structurele bodemverstoring heeft plaatsgevonden. Het terrein bevat bovendien een aantrekkelijke landschappelijke configuratie voor de inplanting van nederzettingen in het verleden, nl. wat hoger gelegen en geklemd tussen de Grote Molenbeek en de Kwetstenbeek. De aanwezigheid van droge vruchtbare leembodems kan menselijke occupatie op deze locatie hebben bevorderd.

Voorts getuigen de archeologische waarden in de omgeving van de vroege menselijke bezetting van het gebied. Opmerkelijk is het aantreffen van een Romeinse villa nabij het projectgebied. Een proefsleuvenonderzoek aangrenzend aan het projectgebied leverde geen archeologisch relevante site op. Vermoedelijk bevond verdere Gallo-Romeinse occupatie zich meer naar het zuiden en oosten in de omgeving van de Kwetstenbeek en de Romeinse heirbaan tussen Asse en Rumst. Dit sluit echter niet uit dat zich binnen de contouren van het projectgebied relevante archeologische waarden bevinden die gelinkt zijn aan Gallo-Romeinse occupatie of andere perioden.

Besluitend kan gesteld worden dat de aan - of afwezigheid van een site binnen het projectgebied aan de hand van het bureauonderzoek niet uitgesloten kan worden. Verder onderzoek is dan ook verantwoord om concretere informatie in te winnen over de al dan niet aanwezigheid van een archeologische site binnen de contouren van het projectgebied. Momenteel is verder archeologisch vervolgonderzoek echter juridisch niet mogelijk omdat het terrein nog niet volledig in eigendom is van de initiatiefnemer. Voor deze reden zal een programma van maatregelen worden opgesteld voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem¹⁶.

¹⁶ Zoals omschreven in het Erfgoeddecreet 2013, 5.4.7 "Procedure bij de onmogelijkheid of de onwenselijkheid om voorafgaand aan het aanvragen van de vergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren".

2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?
- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd?
- Is er een relatie met de aangetroffen sites binnen een straal van 1km rond het projectgebied? Is er een link met de nabijgelegen Romeinse villa?
- Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische sporen?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

De onderzoeksmethode beslaat de oppervlakte van 39227 m², zoals die is afgebakend op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (fig. 2.2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen van het assessment beantwoord zijn.

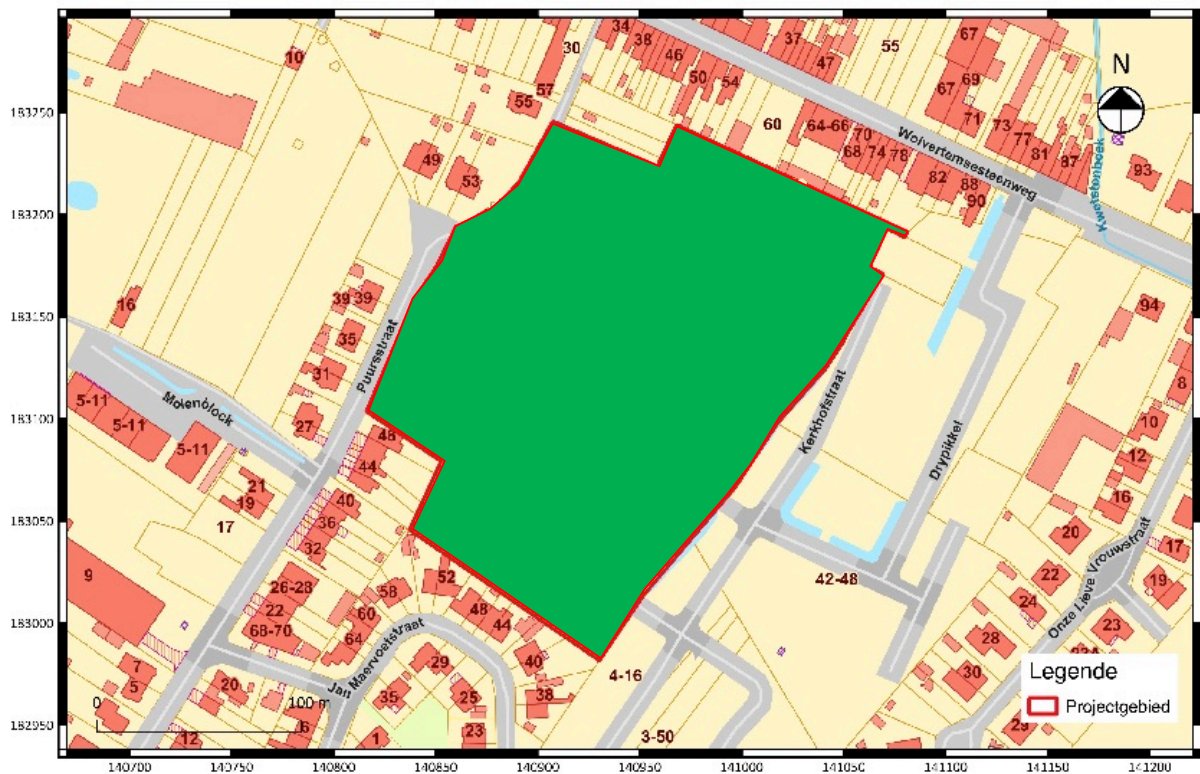

Fig. 2.2: Kadasterplan met inkleuring (groen) van de delen van het projectgebied die in aanmerking komen voor uitgesteld vooronderzoek (©CADGIS).

2.3.2 Onderzoeksmethode

De keuzes van de methodes voor verder vooronderzoek en het wel/of niet uitvoeren van deze onderzoeken, worden gebaseerd op de volgende vier criteria:

- 1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?
- 2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?
- 3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief om de methode toe te passen op het terrein?
- 4° is het NOODZAKELIJK om deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

In eerste instantie wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methodie	Opportuun	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Nee	Het is niet zinvol of nuttig om een verkenning van de lithostratigrafische opbouw van het terrein uit te voeren door middel van een landschappelijk booronderzoek. De onderzoeksvragen die beantwoord kunnen worden aan de hand van een landschappelijk booronderzoek, kunnen in dit geval ook beantwoord worden na een proefsleuvenonderzoek.

		In dit geval is het niet efficiënt en zinvol een landschappelijk booronderzoek uit te voeren (kosten-baten argument).
Landschappelijke profielputten	Nee	Aangezien de bovengenoemde vraagstellingen beantwoord kunnen worden aan de hand van een proefsleuvenonderzoek is het niet noodzakelijk om deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-baten argument).
Geofysisch onderzoek	Nee	Het is niet nuttig om deze methode toe te passen. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens met betrekking tot de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Deze methode is vooral nuttig op terreinen waar ondergrondse lineaire bodemsporen en (muurwerk)constructies met hoge graad van zekerheid worden verwacht op basis van het bureauonderzoek, wat hier niet het geval is.
Veldkartering	Nee	Aangezien het terrein begroeid is met gras, is dit niet mogelijk.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methoden	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Een gerichte zoektocht naar steentijd artefactensites is niet noodzakelijk aangezien er geen specifiek verhoogd potentieel voor deze archeologische waarden wordt vooropgesteld.
Waarderend archeologisch booronderzoek		De bodem is namelijk een podzolachtige, geen podzol, het terrein is eerder aan de natte kant, er zijn geen prehistorische vondsten gedaan in de omgeving en het terrein is verder dan 200 m van water verwijderd.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites		
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig en noodzakelijk om deze methode toe te passen op het terrein om mogelijk aanwezige (pre)historische vindplaatsen met bodemsporen en/of artefactenconcentraties op te sporen en af te bakenen. De resultaten van het onderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de volgende onderzoeksvragen: - <i>Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?</i> - <i>Zijn er nog intacte - al dan niet begraven - (paleo)bodems aanwezig?</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het projectgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in ruimte en tijd? - Is er een relatie met de aangetroffen sites binnen een straal van 1km rond het projectgebied? Is er een link met de nabijgelegen Romeinse villa? - Wat is de aard en de datering van de aanwezige archeologische sporen? - Is verder archeologisch onderzoek nodig?
--	--	--

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk *assessment* zijn beantwoord.

2.3.3 Onderzoekstechnieken

Proefsleuvenonderzoek: techniek en motivatie

Voor de gehanteerde onderzoekstechniek is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Het betreft een site zonder complexe verticale stratigrafie.

De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m met een maximale tussenafstand (van as tot as) van 15 m. Er wordt gekozen voor 2 m brede sleuven en niet voor 4 m brede omdat dit praktischer is in uitvoer. Omwille van de praktische reden zoals het evenwijdig werken aan de langste perceelgrens, worden de sleuven aangelegd met een NO-ZW-oriëntatie (fig. 2.3). Door middel van proefsleuven wordt 10% van het onderzoeksareaal onderzocht. De gezamenlijke oppervlakte van de kijkvensters bedraagt 2,5%.

De aanlegdiepte van de proefsleuven wordt tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider op basis van de vraagstelling en de onderzoeksdoelen. Ook de inplanting van de kijkvensters wordt tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. De locatie van de kijkvensters staat in functie tot de densiteit en aard van de aanwezige bodemsporen.

De proefsleuven en kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak.

De uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

Fig. 2.3: Sleuvenplan met aanduiding van de proefsleuven in groen (geprojecteerd op het kadasterplan).

2.3.4 Voorziena afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.